

פורום דו-קיום בגב לשוויון אזרחי
 منتدى التعايش السلمي في النقب من أجل المساواة المدنية
 Negev Coexistence Forum For Civil Equality

תיקון התזכיר לחוק הסדרת ההתיישבות הבדואית (מתווה בגין)

מתווה בגין, שאושר ביום א' 27.1.2013 בישיבת הממשלה, והינו תיקון למתווה פראוור להסדרת התיישבות הבדואים בגב, אינו מבטא שינוי מהותי במדיניות הממשלה, ומותר על כנם את הסכנות והאימונים שהציב המתווה הקודם בפני האזרחים הערבים הבדואים בגב.

הסדרה לא הוגנת של תביעות הבעלות

בנושא הסדרת תביעות הבעלות על הקרקעות, שוב מצטט בגין את וועדת גולדברג שקבעה כי "הבדווים הנם תושבי המדינה ואזרחיה, וככאלה אין הם 'שקופים' וחסרי מעמד זכויות. יש להאזין לטענותיהם ולהתחשב בצורכיהם, ויש לשתתף בתהליכים לקביעת עתידם. אין להתעלם מניודם הכפוי של חלק מהם לאזור הסייג לאחר הקמת המדינה ולאחידתו רבת השנים של חלקם האחר בקרקעות שבאזור הסייג". אולם הצהרה זו גם היא מסוייגת על ידי "אילווצים מעשיים". אותם אילווצים מעשיים הינם דיני הקרקעות הגזעניים באמצעותם הפקיעה המדינה את אדמותיהם של הבדואים, ושאותם אין כוונתה לשנות. לפיכך מציעה המדינה לתובעי הבעלות פיצוי חלקי של 62.5% מהקרקע. כמו כן, לאזרחים שאדמותיהם הופקעו על ידי המדינה ואינם מחזיקים או מעבדים את הקרקע, כלל לא מוצע פיצוי בקרקע, כי אם פיצוי כספי בלבד. מצב זה שונה במפגיע ממקרים בהם פינתה המדינה מתיישבים יהודיים, אז הוענקו פיצויים מלאים בקרקע ואף יותר מכך.

זאת ועוד, המדינה מציבה תנאי דרקוני לפיו אדמות שהתביעה לגביהן לא תוסדר בחמש השנים שיחלפו מיום חקיקת החוק המוצע, ירשמו על שמה. תנאי זה אף הודגש על ידי בגין עצמו בהתבטאויותיו בתקשורת לאחר פרסום הדו"ח. כך נחשף טיבו האמיתי של ההסדר, שמוצג כפשרה נדיבה, אך למעשה מהווה איום חריף, והמשך של ניסיונות המדינה לכפות על האוכלוסייה הבדואית מדיניות דכאנית של ריכוז במרחב. אנו מתנגדים לניסיונות לפתור את סוגיית האדמות באמצעות חקיקה דרקונית, וקוראים למדינה להגיע להסדר הוגן וישיר מול בעלי הקרקע.

סיכום

פורום דו קיום בגב לשוויון אזרחי מתנגד להמלצותיו של מתווה בגין שמהוות שימור של המדיניות המפלה כלפי האזרחים הערבים הבדואים בגב. הצהרות על שינוי במדיניות כפי שמתיימר הדו"ח לייצר, אינן יכולות לעמוד כמילים תלויות בחלל הריק. עליהן להיות מגובות בשינוי של התשתיות התכנוניות והמשפטיות שמסדירות את חלוקת המשאבים במרחב הגב. ללא שינויים אלה נותרות ההצהרות הללו חלולות וריקות מתוכן. הפורום קורא לממשלה להחיל סטנדרטים אוניברסאליים של צדק חלוקתי במרחב הגב. לא ייתכן שבאותו מרחב מוחלים עקרונות תכנוניים ומשפטיים שונים כלפי אוכלוסיות יהודיות וערביות.

הרטוריקה הפשרנית והמרוככת, שמציג הדו"ח, תוצאתו של "מסע הקשבה" שערך השר בגין, אינה מכסה על חוסר הנכונות של המדינה להכיר ב-36 הכפרים הבדואים הבלתי מוכרים ולהסדיר באופן הוגן את תביעות הבעלות של אזרחים בדואים על קרקעותיהם שהופקעו על ידי המדינה. הדו"ח רצף בהצהרות הומניסטיות, אולם הצהרות אלה מסויגות שוב ושוב על ידי "אילווצים מעשיים", שלמעשה מרוקנים אותן מכל תוכן ערכי.

לזול במשפט הבינלאומי

כך מתייחס הדו"ח למושגים ערכיים כגון "צדק מעברי", "זכויות קניין בקרקע של נוודים למחצה" ו"זכויות ילדים", שמהווים אבני יסוד במשפט הבינלאומי, וללא ספק רלוונטיים במיוחד ליחסי מדינת ישראל והערבים הבדואים בגב. אולם הוא טוען כי הדיון בהם "ככל שהוא מעניין ומעורר מחשבה, לא הניב עד כה פתרון בר-יישום, כזה התואם את המציאות הכלכלית, המשפטית, החברתית והפוליטית". בנושא זה עלינו להעיר כי תמוהה בעינינו קלות הדעת שבה פוטרת המדינה את עצמה מסטנדרטים בינלאומיים מוסכמים של צדק. במידה ועקרונות הצדק האוניברסאלי והמשפט הבינלאומי אינם מתיישרים עם המציאות החברתית והפוליטית, כנראה שזו האחרונה אינה צודקת, ויש לפעול כדי לשנותה.

ביטול מעשי של ההצהרה להכרה בכפרים

בנושא ההכרה בכפרים הבלתי מוכרים, הדו"ח מנסה להציג את המלצותיו כשינוי במדיניות - ממדיניות של אי הכרה בכפרים הבדואים, למדיניות של הכרה. כך, חוזר בגין על הבטחתה של וועדת גולדברג משנת 2008 לפיה "מוצע להכיר ככל שניתן בכל אחד מן הכפרים הבלתי מוכרים אשר קיימת בו מסה מינימלית של תושבים, כפי שתיקבע, ויהיה לו כושר נשיאה מוניציפאלי, ובתנאי בל יעבור שהכרה זו לא תעמוד בסתירה לתכנית מתאר מחוזית". אולם תוכנית המתאר המחוזית (תוכנית מטרופולין באר שבע), שאושרה לאחר הגשת המלצותיה של וועדת גולדברג, מייעדת רבים מהשטחים בהם ממוקמים כיום הכפרים הבלתי מוכרים ליעודים אחרים כגון נטיעת יערות, סלילת כבישים, הקמת מחנות צבא והקמת יישובים יהודיים. הנכונות המוצהרת להכיר בכפרים, מוגבלת לפיכך על ידי תוכנית מתאר שאינה מתחשבת בהצהרה זו, ולכן הופכת אותה לריקה מתוכן. משמעותו של מצב זה הינה שהאיום בפינוי של עשרות אלפי אזרחים בדואים שהוצג בתוכנית פראוור, נותר בעינו. אנו קוראים למדינה להתחייב להכרה מלאה בכל הכפרים הבדואים הבלתי מוכרים, גם במידה והדבר דורש שינוי של תוכנית המתאר הקיימת.